

El manteniment anòmal del diftong final -òu en l'occità de la Vall d'Aran. Tres formes excepcionals: *coçòu*, *narigòu* i *sòu*

En gascó l'antic diftong [-ɔw] (on [-w] pot sortir de -L') produeix diversos resultats¹. Un d'aquests resultats és [aw], amb una dissimilació de la vocal velar tònica davant de la semivocal, com en *nau* o –sense que el diftong sigui final– en *mauta* o en *dijaus*². Un altre és [-wew], després que ò diftongués davant de [-w], per exemple en *ueu* o en el topònim aranès *Jueu*³. I un tercer resultat ha estat el manteniment de [-ɔw], tot i que reduït a [-ɔ] en una part important del domini gascó, perquè [-w] final hi desapareix després d'un so velar⁴. En el darrer cas l'occità de la Vall d'Aran perd de manera regular la semivocal, com l'altcomengès, quasi tot l'occità del departament dels Alts Pirineus i bona part del gascó del Gers. Però hi ha [-ɔw] en zones occidentals (al Bearn, les Lanes, la Gironda), a l'àrea tolosana, en baixcomengès i al Coserans (ALG, vol. 1, 9; vol. 3, 982; vol. 6, 2120). Bec (1968, 139) resumeix la situació del gascó pirinenc oriental d'aquesta manera:

Cette monophthongaison, dans notre Zone semble réservée à l'aire I (gasc. commingeois) en relation avec le même phénomène en Bigorre et en Béarn. Pour certains mots, elle atteint même l'Armagnac. En bas-gascon et en gasc. couserannais, elle n'a pas lieu : cf. *kamparòw*, *dòw*, *éskiròw*, etc...

Mentre l'altcomengès perd [-w], el coseranès conserva la semivocal. I el límit entre les dues solucions no s'allunya gaire de la Garona, perquè ja hi ha [-ɔw] a Coledors, tot i que no a Gèr de Botz (Dinguirard 1976, 352-353). La Vall d'Aran, per tant, coincideix amb l'Alt Comenge i no pas amb el Coserans. L'aranès escrit actual, de fet, fins i tot escriu *esquirò* o *vò* en comptes de *esquiròu* o *vòu*, representacions en tot cas més

¹ Vegeu, d'entrada, per als possibles exemples citats a partir d'ara, Rohlf's (1977, 120-121), Ronjat (1980, vol. 1, 165, 167), Millardet (1910, 208-210), Bec (1968, 138-139) o Coromines (1990, 23-24).

² És la mateixa dissimilació que es dona en algunes modalitats catalanes, principalment en alacantí i en alguns punts lleidatans. Sobre el català meridional, vegeu Veny (1984, 206-207) o la secció que dedica a l'afer Colomina (1985), que matisen i amplien les dades de la tesi de Barnils. Pel que fa al lleidatà, el DCVB (vol. 7, 795) ja recull ['naw] a Ponts i a Pradell, per exemple.

³ De JOVE (Coromines 1989-1997, vol. 4, 465). Cal corregir la representació «Joèu» de Vergès (2004, 12) i la forma «Joue» del *Nomenclator dera Val d'Aran* (Conselh 2003, 10) i de l'Institut Cartogràfic de Catalunya (1994, 24).

⁴ *Píbol* > **pibou* > *pibo*, **anditol* > *andito*, **trémol* > *tremo*, **còssol* > *còsso*, **espigol* > *espigo*, **cuu* > *cu*, entre d'altres (com *apòsto* en luixonès, segons Sarrieu 1902, 441).

englobants i diasistemàtiques⁵. Però en aranès també hi ha algunes poques formes que, contràriament al que és habitual, mantenen [-w] final. Tot seguit n'estudiarem tres: *coçòu*, *narigòu* i *sòu*⁶. Compararem les dades dels estudis anteriors amb les que hem obtingut en les enquestes dialectològiques que hem dut a terme d'ençà de 1998 en una vintena de poblacions araneses i a les localitats immediates de l'àrea de Sent Biat (o *Bauartès*), al departament francès de l'Alta Garona.

1. Coçòu

Krüger (1996, 272) va recollir [ku'sow] a Salardú, 'escudilla de madera'⁷. Coromines (DECL(I)C, vol. 2, 994) parla d'aquesta forma, i diu que no pot ser aranesa si té [-ow] final:

Krüger [...] cita un *coçòu* 'cassó de fusta' però n'he de desconfiar perquè diu que és aranès, i no solament jo no el vaig registrar en les meves enquestes i arpleques [sic] d'Aran, sinó més encara perquè -òu no és terminació aranesa ni possible en el nostre dialecte gascò (però ho és en altres valls gascones, i allí devia recollir-ho)

Malgrat el que diu Coromines, *coçòu* existeix a la Vall d'Aran. És una forma que s'usa al terçó de Pujòlo, al qual pertany Salardú. [ku'sow] és el nom de les escudelles de fusta utilitzades per menjar a la muntanya, a la cabana (*coçòu de hust* o *de husta*), o del petit estri que servia per recollir *ampora* (quan no s'usava una esquella). És una forma que apareix a partir de Gessa –no es confirma que s'usi a Arties–, i que registrem també en altres localitats del terçó de Pujòlo en les nostres enquestes: Salardú –on la va sentir Krüger–, Tredòs i Bagergue.

Sembla que *coçòu* és de la família de *còça*, el nom de la llossa en una part important de Gascunya, i per tant també del *cossi* català o del *cuezo* hispànic⁸. L'ALG (vol. 4, 1300) recull *còça* a tot l'Alt Comenge, fins a Mèles i Luishon, i també al Coserans, 'louche' (mentre que hi ha *lòssa* a Aubèrt i Tredòs). És una forma viva en diferents zones del domini lingüístic (algunes de les quals veïnes de la Vall d'Aran), on és el nom de la llossa, de cullers, de petits recipients o bé d'una mesura per al gra⁹.

⁵ Vegeu Comission (1982, 14), Comission (1999, 8), o el que es comenta a Viaut (1987, 117), Sarpoulet (1985, 163) i Carrera (2007a, 37-38; 2010, 10). Hi ha autors que han començat a introduir la representació gràfica -òu en els seus treballs. A vegades, però, ho han fet d'una manera irregular. A Vergès (1998) hi ha per exemple *caminòu*, *campanhòu*, *hilhòu*, *parpalhòu*, *rajòu*, però també *mijò* al costat de *mijòu*, *bò(u)*, o *auriò(u)*, *cu-sarrat* o *lecacús* (*cu* i no *cuu*).

⁶ També hi ha formes que tenen -òl inesperadament, perquè són manlleus (d'altres dialectes occitans o de les llengües oficials) o postverbals: *hòl*, *juriòl*, *rastòl*, *babòl*, *camparòl*, *montanhòl*, *picaròl*, *verderòl*, *arrosinhòl*, *arcòl* (per *alcòl*), *espanhòl*, *torteròl*, *consòl*, *charòl*, *vòl*, *udòl*, *ganhòl*... Vegeu Bec (1968, 138).

⁷ Aquesta forma torna a aparèixer en Krüger (1995, 18), amb el pretext d'una fotografia de la Vall d'Aran, però aquest cop no se cita la capital de Naut Aran: "una escudilla [...] hecha igualmente de madera" és un [ku'sow].

⁸ Vegeu DECL(I)C (vol. 2, 994-995). On s'avisava: «cal posar en dubte i més aviat negar que sigui el mateix mot el fr. *cosse* 'tavella de llegum', de sentit i àrea tan diferents ja».

⁹ Vegeu Schmitt (1934, 31; 106; 126), Schöntaler (1937, 87), Löffler (1942, 26), Paret (1933, 51),

Sembla que l'aranès *coçòu* ve a ser el mateix que el *cuçol* ribagorçà, un petit recipient amb diverses aplicacions (DCVB, vol. 3, 873; DECL(l)C, vol. 2, 995; Krüger 1996, 272; 1997, 185). I el cas és que hi ha diverses formes derivades de *còça* amb diversos sufixos que poden ser una 'louche' o una 'écuelle en bois', a més d'algun altre recipient. L'ALG (vol. 2, 340) recull *coçò* en alguns punts del Gers i de les Lanès aplicat al que en aranès és el *codèr* o la *colèra* ('coffin'). I *cocet* o *coçon* són corrents com a 'écuelle en bois' fins en punts orientals del domini occità (FEW, vol. 2, 287; Mistral, s. v. *coussoun*, *cousset*)¹⁰.

En definitiva: l'única cosa excepcional de la forma altaranesa *coçòu* és la semivocal. El mot podria ser doncs una forma coseranesa que hagués arribat a la part alta de la Vall d'Aran, tot i que no apareix en les monografies més conegudes sobre el gascó de l'Arieja¹¹. Però tampoc cal descartar del tot –malgrat que l'origen coseranes és formalment del tot versemblant– que sigui un producte autòcton. L'ALG (vol. 3, 734) recull *caceròla* o *caceroleta* com a nom de la cassola a Casau (a més de *coquèla*), però en la meitat occidental del domini gascó troba sovint *coçòla*¹². A la Vall d'Aran, a més, són relativament corrents les formes amb [kus]- en comptes de [kas]-. Grieria (1973, 436) trobava un *coçolet* a Les, 'cassola' (potser realment *coçoleta*?). I Coromines (1990, 394) assenyala també diverses formes araneses amb aquella seqüència inicial (tot i que amb un [ɔ] pretònic a Gessa que podria ser un error):

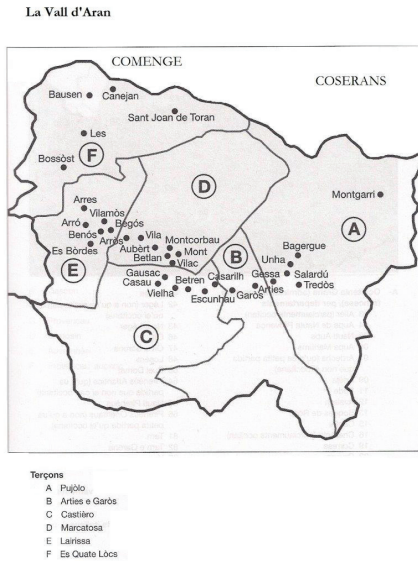
a *Ge*, on pronuncien *kɔʃòla*, ho reserven per a l'atuell de metall, a distinció de la de terrisa. Dim. *cassoleta* fem. 'petita sopera', pron. *kuselèta* amb metàtesi [...]; i amb el sentit de 'cassoleta del genoll' (dins la ròtula), assimilat *kusulèta Ge*.

Pot ser que *coçaleta* sigui el resultat d'una metàtesi en *caçoleta*, i que de *cocoleta* en surti *coçoleta*. També és possible que *coçoleta* surti de *caçoleta* per assimilació de la pretònica a la tònica¹³. I resulta versemblant que *còça* i *coçòu* hagin interferit en la família de *caçòla*, ja que també indiquen o poden indicar recipients. El cas és que

Rohlfs (1977, 106), el diccionari de Palay (1980, 252), o fins i tot Mistral (s. v. *cosso*) o Alibèrt (1997, 246). Vegeu també, a més de Levy (LvP, 80), que ja recull la forma en occità antic, d'altres dades sobre el mot a Krüger (1996, 272), tot i que aquest barreja la forma amb el nom de la *cocèra*, un recipient amb pell i pela de cirerer que té un altre origen. Vegeu encara el FEW (vol. 2, 827), però per a l'etimologia consulteu un cop més el DECL(l)C (vol. 2, 994-995). En aquests llocs es trobaran referències relatives al català pirinenc i a l'aragonès. Per exemple, Ferraz (1934, 44): «*Cueso*. – Es una medida de madera equivalente a un cahíz». La forma *còça* existeix en català (*cossa*), per altra banda, com a mesura, almenys a la Cerdanya: vegeu DCVB (vol. 3, 635).

- 10 O vegeu Palay (1980, 281), Rohlfs (1931, 141; 1932, 25) o Bendel (1934, 5; 123) per al gascó.
- 11 Tampoc *coçòu* apareix en la major part de treballs sobre l'aranès, de fet.
- 12 Palay (1980, 281) recull *coçòla*, i aquesta forma també és present en Schmitt (1934, 106), per exemple. Però deu tenir una presència territorial més àmplia, perquè Mistral (s. v. *coussolo*) la registra sense cap marca territorial.
- 13 Com en casos del tipus *farrolha*, que esdevé *forrolha* a la població de Garòs, posem per cas. O com en *rostòl* per *rastòl*, per exemple, que s'usa en alguns indrets de la part alta de la Vall d'Aran. Potser a través d'estadis **ferrolha* i **restòl*. Entrarien en tot això el cas de topònims com *Sapojo* per *Sopojo* (< IPSU PODIU), on hi ha una fluctuació entre [a] i [u] pretònics.

la lateral de *coçòla* podria ajudar a mantenir la semivocal de *coçòu* en l'única zona d'Aran on sembla que existeix aquest substantiu masculí¹⁴. Si no admetéssim aquesta possibilitat i refuséssim també l'origen coseranès, només ens quedaria pensar que *coçòu* podria ser un fòssil sorprenent d'un antic comportament altaranès idèntic al de l'actual coseranès amb relació a *-òu*, que hauria anat cedint terreny a la solució altcomengesa (la pèrdua de la semivocal final) que, com tants altres fenòmens, hauria remuntat la Garona. En tot cas, sigui quina sigui l'explicació de l'anomalia fonètica, *coçòu* és una forma ben aranesa malgrat la desconfiança de Coromines envers les dades de Krüger.

2. Narigòu

L'ALG (vol. 4, 1254), 'morve', recull *moc* a l'Alt Comenge. La forma *tanaric* apareix a l'Arrièja, a Aulús (mentre que Cohlens té *naric*). Totes aquestes formes són araneses, perquè a la Vall d'Aran es poden sentir *moc*, *naric* i *tanaric*. De fet, l'ALG ja recull *mocs* a Aubèrt, però registra [nari'ʝow] a Tredòs, una forma que no es repeteix en cap altre punt, que recorda el conegut adjectiu *narigós*¹⁵ i que sorprenentment torna

¹⁴ El problema d'aquesta explicació és el fet que hi ha uns quants adjectius que tenen *-òla* en femení i *-ò* i no pas *-òu* en masculí, en els quals no es repetiria el paral·lel *-u/-l-*, que sí que es dona tanmateix en si la vocal precedent no és velar i fins en casos amb *-au* al masculí (teòricament invariables) com *mau/mala*, *primau/primala*, *punhau/punhala*, o en derivats de formes amb *-u* provinent d'una vocalització de *-l'* (*sau* però *salar*, *salader*, etc.; posem per cas).

¹⁵ Vegeu Mistral (s. v. *nargous*, *ouso*), Palay (1980, 697) i Cremona (1956, 561). En català hi ha *narigós* a la Vall d'Àneu i *naricós* a Senet: "Que parla amb el nas" (DECL(I)C, vol. 5, 882).

a tenir [-ɔw] i no pas [-ɔ]¹⁶. Coromines (1990, 584), després de comentar l'adjectiu *narigòs*, parla del *narigòu* de Tredòs de l'ALG:

En els parlars gascons, el mapa «morve» de l'ALGc [ALG] (vol. 4, 1254) ens dona formes pertinents; si bé per a la Vall no ens diu res de ferm, car és òbviament impossible la forma *narigòu* que porta de *Tr*, no existint fonemàticament, ni podent sobreviure en fonètica aranesa, un diftong *ou*: ha de ser una badada, per una grafia francesa en *ou* = fon. *ú*

Coromines pensa que realment podria ser un diminutiu de *naric* amb el sufix -ONE, o fins i tot l'adjectiu *narigós*:

Podria ser un diminutiu en -ÒNE [sic] (> -ú a *Puj*), però a falta de tota altra notícia de tal mot, crec que hom els donaria *narigous* per escrit, amb grafia francesa, sense explicar-los que entenen un adj., i ho prengueren por [sic] un subst. en plural.

Segons Coromines, els responsables de l'ALG haurien demanat la forma per escrit. Després l'haurien interpretat segons les convencions gràfiques franceses. I en acabat, per acabar-ho d'arrodonir, li haurien canviat el nombre i la categoria. Però el problema real és que, un cop més, Coromines no té prou dades orals de Pujòlo. Només disposa d'informacions directes de Gessa (Coromines 1990, 584; i abans a Coromines 1931, 87):

[*naric*] a *Ge* ho igualen al nostre ús pintoresc de *candela*; i a la interrogació de si es diu en singular o en pl., contesten [no sé si rebuscant-ho un poc] que diuen *à et naric* [sic] si penja d'un sol badiu, i *es narics* si de tots dos

Si Coromines només tenia dades poc precises d'una única població pujolenc, difícilment podia comprovar l'existència de la forma que l'ALG va trobar a Tredòs. Perquè, digui el que digui Coromines, segons les nostres dades [*nari'ɔw*] és ben viu a Pujòlo, on té una seqüència final [-ɔw], i no pas [-ɔ]. Els responsables de l'ALG, per tant, no van cometre cap error. Parlem d'un mot usat al terçó superior d'Aran (on sembla que no es confon amb *naric*, 'nariu'), i també –almenys– a la població veïna d'Arties, on el recollim com si fos un sinònim de l'adjectiu *narigós* (mentre que aquí el moc s'anomena *naric*, com la nariu)¹⁷.

En occità hi ha uns quants derivats de *naric* o del seu sinònim territorial *nasic*. Però *narigòu* no sembla que aparegui en les principals obres lexicogràfiques ni almenys en una bona colla de monografies locals, ni tampoc en els atles¹⁸. Almenys

¹⁶ A Mèles l'ALG hi recull *moc*, que és una forma que es coneix en aquella localitat comengesa, però que no és pas la més usada. Allí s'utilitza sobretot *tanaric*. Amb les narius passa una cosa semblant. L'ALG (vol. 4, 1235) troba *narinas* a Mèles, però les formes més habituals són *naric* o *narissa*. Els responsables de l'ALG potser en van tenir prou amb una adaptació del francès *narines*.

¹⁷ És interessant de comparar aquesta aplicació amb el *naric* de Sopeira: "Mocós, que parla amb el nas" (DCVB, vol. 7, 701; potser tret de Navarro).

¹⁸ En les obres que s'ocupen de l'aranès, no apareix mai *narigòu* més enllà de l'ALG, ni per al moc ni per a les narius. Hi ha *narics* o *mocs* en Grieria (1973, 973), 'els mocs' (a Gessa i Arties només *mocs*; [o] tònica a Vielha i Bossòst). Únicament *horats deth nas* o *narics* per a 'les narius' (Grieria 1973, 997). I tot això ja era en part a l'ALCat (vol. 7, 991; 1015). Ademà

no és una forma recollida per les principals recerques sobre el coseranès, la qual cosa fa que *narigòu* sigui un cas semblant a *coçòu*. La semivocal podria venir ajudada per l'existència d'un *narigòla* femení (l'existència de la qual, tot i que no ha estat verificada, sembla previsible amb un *narigòu* adjectiu com el que vam recollir a Arties), però la proximitat del Coserans, que manté intacta la seqüència *-òu*, continua sent seductora, ja sigui perquè justificaria una possible importació o perquè ens podria recordar una època en què Naut Aran podria haver tractat la semivocal final de la mateixa manera que ho fa encara avui la zona gascona veïna del departament de l'Arieja. No oblidem les nombroses afinitats lingüístiques que uneixen aquest territori i la part alta de la Vall d'Aran.¹⁹

3. Sòu

El resultat de *SOLIDU* acaba sent ['sow], que esdevé ['sɔ] en els indrets gascons que perden la semivocal²⁰. *Sò*, de fet, és la forma que apareix en una bona colla de treballs sobre l'aranès. Vergès (1998, 316) escriu *sòs*, 'diners'. A Comission (1984, 47) hi ha «*Sò*, cèntim, diner/céntimo, dinero»²¹. En el vocabulari de Condò (1914, 25), «*só*, m.: sou». En la carta 'diners' de l'atles aranès de Griera (1973, 631) apareix *dinèrs* a Vielha i també a Bausen i Les, però ja no de manera exclusiva. Hi ha ['sɔs] a Canejan, Bausen, Les, Es Bòrdes, Aubèrt, Vilac, Arties i Gessa. A Bossòst també es devia recollir aquesta forma tot i que hi consti ['sos] (amb un so vocàlic semitancat), que és el que ja apareixia en la carta 'diners' de l'ALCat (vol. 4, 639), on hi torna a haver *dinèrs* a Vielha. En un altre lloc, hi ha [yɲ 'sɔ], 'cinc cèntims' (ALCat, vol. 3, 471). I això es converteix en general en el mapa 'cinc cèntims' de l'atles aranès de Griera (1973, 466). Però aquí hi ha el primer fet excepcional: a Canejan, [yɲ 'sow]²².

En la seua tesi Coromines (1931, 107) va recollir *sò* a Bossòst i a Montcorbau (realment ho va treure de Condò, que era d'aquest poble), 'cinco céntimos'. Més endavant (Coromines 1990, 701) diu que és "un sou, 5 cèntims" (i cita un cop més Condò i l'ALCat), però afegeix: «D'altra banda, *aué* [sic] *sòs*, en pl., com en el cat. comarcal del N. (*sous*) es deu usar per 'tenir diners, ser més o menys ric[']»²³.

L'ALG (vol. 3, 842), 'de l'argent', troba *dinèrs* a Casau i a Mèles. Però en alguns

(1966, 57) recull «*Naric* = moco» i el derivat «*Narigús* = mocosu». A Comission (1984, 80) hi ha «*naric* m. moc». Soler i Santaló (1998, 355) escriu «*narics*, moc». I Vergès (1998, 273) assenyala *naric* com a 'moc' i *narigós* com a 'mocallós', a més d'un derivat *narigada* que seria sinònim de *teca*, 'galtada' (realment autòcton o calc del català *mocada*?). La forma *narigòu* (o *narigòl*, o *nasigòu*...) tampoc no apareix en altres obres, ja gascones o occitanes generals. Ni en monogràfics locals, pel que sembla.

¹⁹ Vegeu, per exemple, l'inventari que apareix a Carrera (2007b, 23-36).

²⁰ Sobre el grup -L'D- en el cas concret de *SOLIDU*, vegeu Ronjat (1980, vol. 2, 309), però també Coromines (1997, 214-215; 301; DECL(I)C, vol. 7, 122).

²¹ La forma torna a aparèixer un altre cop a Comission (1984, 47).

²² Hi ha nasal velar en tots els articles tot i que, davant de [s], més aviat hi hauria d'haver [n].

²³ Coromines no cita correctament la carta de l'ALCat. No és pas la 689, sinó la 639.

indrets propers hi ha formes que surten de SOLIDU. En alguns punts pirinencs del Bearn i de la Bigorra hi ha *sòs*, i [ˈsɔws] és el que apareix a Luishon i Uelh, i també en alguns llocs de l'Arieja. En aquesta darrera zona hi ha [ˈsɔzes], amb plural duplicat, a Vathmala, que també consta a Anan (a l'Alta Garona, a tocar del Gers)²⁴. A Cohlens hi ha [ˈsɔws], amb la seqüència [-ɔw], regular al Coserans. Ausat té [ˈsɔwzes], que reapareix a Martres-Tolosana. Le Mas d'Asil té [ˈsɔwses]. I a la Bastida de Seron hi ha [ˈsɔwres].

A la Vall d'Aran és habitual d'usar *sòs* en plural, 'diners'²⁵. Malgrat que aquest ús existeix fins en francès (*avoir des sous*), en bona part del gascó pirinenc –i específicament del gascó pirinenc oriental– sembla que el descendent de SOLIDUS s'ha convertit ben sovint en la denominació principal i majoritària de les sumes de moneda i de la fortuna econòmica²⁶. A Bausen, tanmateix, usen molt més *dinèrs* que no pas *sòs*. A Bossòst s'utilitzen tots dos, i això es repeteix fins i tot en punts de la part alta de la Vall d'Aran (per exemple, Bagergue)²⁷. Però en el conjunt de parlars aranesos és molt més corrent de sentir *sòs*, amb algunes petites excepcions com les que acabem de veure. La semivocal de *sòu* ha desaparegut de manera general, però ja hem vist que Griera recollia [ˈsɔw] a Canejan. Podríem pensar d'entrada que és un error –un més de Griera a la Vall d'Aran–, però fixem-nos que a Luishon tampoc no hi hauria d'haver semivocal i que, per contra, ara és l'ALG qui hi troba [ˈsɔws]²⁸.

No és un dels típics errors de Griera. A Canejan hi registrem [ˈsɔws]²⁹. I aquesta realització continua cap al Bauartès, almenys als pobles orientals (mentre que en les localitats situades al costat de la Garona domina *dinèrs*). A Mèles i Argut apareix un plural duplicat [ˈsɔwses], que coincideix amb el que l'ALG ja trobava en alguns punts

²⁴ A Sent Gaudenç Dupleich (1991, 126) recollia «So, sou, espèce de monnaie de cuivre; sa valeur».

²⁵ Tot i que encara es diu en singular *auer quaque sò* o *non auer cap de sò*, posem per cas.

²⁶ Hi ha descendents de SOLIDU en tot el domini occità (vegeu Mistral, s. v. *sòu*, *sòud*, per exemple), però no deixa de ser curiós o simptomàtic que Ronjat (1980, vol. 2, 309) digui que és una forma «bien conservée en luch. [luixonès] cous. [coseranès]», potser perquè pensa en l'ús de què parlem, que fa que la forma sigui molt més habitual en la llengua oral que en altres llocs. Aquesta vegada les dades de Ronjat no surten de l'ALF (vol. 1, 57; 'gagner de l'argent'), que recull *argent* en la major part del domini lingüístic occità, i *moneda* o sobretot *dinèrs* en alguna localitat coseranesa o de l'Alta Garona com Luishon o Sent Gaudenç (ALF, vol. 1, 57). Les dades de Ronjat deuen provenir ara de monografies locals com la de Sarrieu.

²⁷ Aprofitem per assenyalar que és absurda la teoria de Carrascal (1966, 33), que diu que *dinèrs* és un catalanisme que «se ha afianzado» en una part de Gascunya. Una forma que apareix ja en textos gascons medievals, que es repeteix en d'altres dialectes occitans com a *denièr*, *dinièr*, *denier*, *dinier*, i que continua en altres parlars gal·loromànics més septentrionals, no pot ser un catalanisme. El manteniment de -N- entre vocals s'explica perquè el mot pot ser un llenguadocianisme parcial o un semicultisme, qui sap si tributari dels usos paraestàndards medievals. Vegeu, per cert, el que apareix en Dinguirard (1979, 34, 39).

²⁸ Sarrieu (1904, 514) assenyalava fa cent anys que [-w] només queia algunes vegades en el descendent de SOLIDU: «il tombe de même dans *sòs*, pour *sòws*, pl. de *sòw* 'sou' quand on compte une somme; sinon, *sòws*». Vegeu també Sarrieu (1903, 350; 1904, 514).

²⁹ Avui a la Vall d'Aran n'hi ha que usen *sòu* com a 'salari', però això deu ser un catalanisme.

ariegesos. Una de les possibles explicacions de l'anomalia canejanesa és que el grup consonàntic de SOLIDU no hagués acabat de convergir amb la major part dels casos de [-ɔw], que tenen altres orígens. Tenint en compte les formes luixoneses, podríem imaginar que la semivocal de *sòu* hauria resistit a tot el Bauartès, que la tendència comengesa a la desaparició de [-w] en aquest cas només s'hauria imposat en les localitats situades al costat de la Garona, i que per tant la major part de la Vall d'Aran hauria trencat per la meitat el territori en què es conservaria la semivocal (Luishon-Bauartès-Coserans). Però la presència de la semivocal final a Canejan també podria ser una importació, o almenys un fet aranès que potser caldria tornar a posar en relació amb els parlars gascons immediats de l'Estat francès. Ja hem vist més amunt que al Coserans es manté la seqüència [-ɔw] de manera regular. Això continua cap a la vall de Gèr, ja que [-w] se sent encara a Coledors (Dinguirard 1976, 356). Precisament Coledors té un gran contacte amb Argut i Mèles, i les relacions d'aquesta darrera localitat comengesa amb els pobles propers del departament de l'Arieja no han estat pas rares a través de la llarga vall. Com se sap, aquest poble comengès ha tingut històricament una gran relació amb la vall aranesa del Toran, fins al punt que Séguy (1953, 18) fins i tot va poder realitzar una enquesta simultània a un habitant de Mèles i a un de Canejan per aquelles muntanyes que separen l'Estat francès i l'Estat espanyol.

Universitat de Lleida

Aitor CARRERA

Referències bibliogràfiques

- Ademá, Casimiro, 1966. *Estudio sobre el dialecto aranés*, Barcelona, Occitania.
- Alibert, Louis (1997) [1966]. *Dictionnaire occitan-français selon les parlers languedociens*, Puèglaurenc, Institut d'Estudis Occitans.
- Bec, Pierre, 1968. *Les Interférences linguistiques entre gascon et languedocien dans les parlers du Comminges et du Couserans*, París, PUF.
- Bendel, Hugo, 1934. *Beiträge zur Kenntnis der Mundart von Lescun (Bass.-Pyr.)*, Tubinga, Biberacher Verlagsdruckerei.
- Carrascal, Jesús, 1966. *La penetración de la lengua catalana en el dominio gascón*, Saragossa, Institución Fernando el Católico.
- Carrera, Aitor, 2007a. *Gramatica aranesa*, Lleida, Pagès Editors.
- Carrera, Aitor, 2007b. «Una mica de dialectologia occitana. Els parlars de la Vall d'Aran en el marc del gascó pirinenc oriental», *De Lingua Aragonensi* 3, 9-40.
- Carrera, Aitor, 2010. «Era codificacion der occitan dera Val d'Aran. Problèmes e contradiccions en aranés actiau», *Linguistica Occitana* 8, 1-20. <www.revistadoc.org>.
- Colomina, Jordi, 1985. *L'alacantí. Un estudi sobre la variació lingüística*, Alacant, Juan Gil-Albert.
- Comission entar estudi dera normatiua lingüística [sic] aranesa, 1982. *Nòrmes ortogràfiques [sic] der aranés. Tèxt provisional [sic]*, Barcelona, Generalitat de Catalunya.

- Comission de màstres, 1984. *Libre de lectura*, Lleida, Generalitat de Catalunya.
- Comission de còdi lingüistic, 1999. *Normes ortogràfiques der aranés*, Vielha, Conselh Generau d'Aran.
- Condò, J. [sic], 1914. «Vocaulari aranès», *Butlletí de Dialectologia Catalana* 3, 1-27.
- Conselh Generau d'Aran, 2003. *Nomenclator dera Val d'Aran*, Vielha, Conselh Generau d'Aran.
- Corominas, Juan, 1931. *Vocabulario aranés*, Barcelona, Imprenta de la Casa de Caridad.
- Coromines, Joan, 1989-1997. *Onomasticon Cataloniae*, Barcelona, Curial/La Caixa, 8 vol.
- Coromines, Joan, 1990. *El parlar de la Vall d'Aran. Gramàtica, diccionari i estudis lexicals sobre el gascò*, Barcelona, Curial.
- Cremona, Joseph, 1956. *The dialect of the Vallée d'Aure*, Londres, University of London. Tesi inèdita.
- Dinguirard, Jean-Claude, 1976. *Ethnolinguistique de la haute vallée du Ger*, Lille, Université de Lille III.
- Dinguirard, Jean-Claude, 1979. «Observations sur le gascon des plus anciennes chartes», *Via Domitia* 22, 9-46.
- Dupleich, 1991 [1843]. *Dictionnaire patois-français, ou choix intéressant de mots patois à l'usage de l'arrondissement de Saint-Gaudens*, Nîmes, Lacour.
- Ferraz, Vicente, 1934. *Vocabulario del dialecto que se habla en la Alta Ribagorza*, Madrid, Tipografía de Archivos.
- Griera, Antoni, 1973. *Atlas lingüístic de la Vall d'Aran*, Barcelona, Instituto Internacional de Cultura Románica.
- Institut Cartogràfic de Catalunya, 1994. *Atlas comarcau dera Val d'Aran*, Barcelona, Generalitat de Catalunya.
- Krüger, Fritz, 1995. *Los altos Pireneos. Vol. 2. Cultura pastoril*, Tremp/Osca/Saragossa, Garsineu/Diputació de Huesca/Diputació General de Aragón [traducció espanyola de l'original alemany de 1935].
- Krüger, Fritz, 1996. *Los altos Pirineos. Vol. 1. Comarcas, casa y hacienda (segunda parte)*, Tremp/Osca/Saragossa, Garsineu/Diputació de Huesca/Diputació General de Aragón [traducció espanyola de l'original alemany de 1939].
- Krüger, Fritz, 1997. *Los altos Pirineos. Vol. 4. Manufacturas caseras, indumentarias, industrias*, Tremp/Osca/Saragossa, Garsineu/Diputació de Huesca/Diputació General de Aragón [traducció espanyola de l'original alemany de 1945].
- Löffler, Marianne, 1942. *Beiträge zur Volkskunde und Mundart von Ustou (Ariège)*, Tübinga, Göbel.
- Millardet, Georges, 1910. *Études de dialectologie landaise. Le développement des phonèmes additionnels*, Tolosa, Privat.
- Palay, Simin, 1980 [1932]. *Dictionnaire du béarnais et du gascon modernes*, París, CNRS.
- Paret, Lotte, 1933. *Das ländliche Leben einer Gemeinde der Hautes-Pyrénées*, Tübinga, Göbel.
- Rohlf's, Gerhard, 1931. «Beiträge zur Kenntnis der Pyrenäenmundarten», *Revue de Linguistique Romane* 7, 119-169.
- Rohlf's, Gerhard, 1932. «Le patois de Lescun», in: *Miscelánea filológica dedicada a D. Antonio M. Alcover*, 353-387.
- Rohlf's, Gerhard, 1977 [1935]. *Le Gascon. Etudes de philologie pyrénéenne*, Tübinga/Pau, Niemeyer/Marrimpouey Jeune.

- Ronjat, Jules, 1980 [1930-1941], *Grammaire istorique [sic] des parlers provençaux modernes*, Ginebra/Marsella, Slatkine/Laffitte, 4 vol.
- Sarpoulet, Jean-Marie, 1985. «Quatre graphies pour une langue: description diachronique succinte des différentes graphies de l'aranais», *Garona* 1, 153-163.
- Sarrieu, Bernard, 1902. «Le dialecte de Bagnères-de-Luchon et de sa vallée», *Revue des Langues Romanes* 45, 385-446.
- Sarrieu, Bernard, 1903. «Le dialecte de Bagnères-de-Luchon et de sa vallée», *Revue des Langues Romanes* 46, 317-398.
- Sarrieu, Bernard, 1904. «Le dialecte de Bagnères-de-Luchon et de sa vallée», *Revue des Langues Romanes* 47, 97-153, 481-534.
- Schmitt, Alfons Theo, 1934. *La terminologie pastorale dans les Pyrénées Centrales*, Paris, Librairie Droz.
- Schöntaler, Willy, 1937. *Die Mundart des Bethmale-Tales (Ariège). Laut- und Formenlehre*, Tubinga, Göbel.
- Séguy, Jean, 1953. *Les Noms populaires des plantes dans les Pyrénées Centrales*, Barcelona, CSIC.
- Soler i Santaló, Juli, 1998 [1906]. *La Vall d'Aran (1906)*, Tremp, Garsineu.
- Veny, Joan, 1984 [1978]. *Estudis de geolingüística catalana*, Barcelona, Edicions 62.
- Vergès, Frederic, 1998 [1991]. *Petit diccionari. Castelhan-aranés (occitan)-catalan-francés. Aranés (occitan)-castelhan-catalan-francés*, Vielha, Conselh Generau d'Aran.
- Vergès, Frederic, 2004. *Quauqui toponims que trapam en termiari d'Escunhau-Casarilh e des pòbles confrontants de Betren e Garòs*. Mecanoscrit inèdit, 12 p.
- Viaut, Alain, 1987. *L'Occitan gascon en Catalogne espagnole: le Val d'Aran. Du vernaculaire au formel*, Bordeus, Maison des Sciences de l'Homme d'Aquitaine.